

Motion till riksdagen 2024/25:3333

av Emma Nohrén m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:81 Förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantag strikt ska begränsas till enstaka fall grundade i vetenskapliga belägg, för att undantagen inte ska äventyra ekosystemens integritet och uppdaterade bevarandemål sätta utifrån en ekosystemansats, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nödvändigheten av ett generellt förbud mot bottentrålning, även utanför marina skyddade områden, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att eventuella undantag bör beviljas genom beslut som går att granska och överklaga och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillräckliga medel ska anslås till Havs- och vattenmyndigheten för att genomföra lagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

I uppgörelsen mellan Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Centerpartiet och Liberalerna 2020, januariavtalet, drev Miljöpartiet in att ett förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden ska införas. Vi välkomnar att regeringen nu tar vidare det arbete vi påbörjade för många år sedan, men anser samtidigt att regeringens proposition lider av en rad oklarheter, och att den i flera avseenden inte är tillräcklig. Vi beklagar också att den kommer sent. EU-kommissionen uppmanade medlemsländerna att redan till mars 2024 publicera nationella färdplaner med syftet att fasa ut bottentrålning från marina skyddade områden. När regeringens proposition nu lagts fram, innehåller den flera

oklarheter gällande regeringens intention att verkligen fasa ut bottentrålning från marina skyddade områden.

Ett generellt förbud mot bottentrålning behövs även utanför marina skyddade områden

Bottentrålning pekas ut som den huvudsakliga anledningen till att många långlivade och ovanliga arter minskat och försvunnit från svenska havsbottnar. Bottentrålning ger även upphov till omfattande utsläpp av växthusgaser. Miljöpartiet anser att destruktiva fiskeredskap måste fasas ut, och att ett generellt förbud mot bottentrålning med start i marina skyddade områden ska införas. Vi beklagar att regeringen i propositionen inte tar tillfället att staka ut riktningen för fiskepolitiken i dessa avseenden, då omfattande forskning tydligt visat bottentrålningens negativa effekter, vilket motiverar ett generellt förbud, även utanför marina skyddade områden. Även Naturvårdsverket anför i sitt remissyttrande behovet av ett generellt förbud som är bredare än enbart i de skyddade områdena, bl.a. med tanke på att bottentrålningen kan ha negativa konsekvenser långt utanför det trålade området. En tydlig politisk riktning tydliggör också behov av att utveckla och implementera skonsamma fiskeredskap, vilket skulle underlätta för samtliga aktörer på området.

Risk att förbudet blir ett slag i luften

Det råder även oklarheter kring effekterna av regeringens förslag till förbud. Det går inte att utesluta att förbudet blir ett fullkomligt slag i luften, att effekterna blir minimala och att undantagen som regeringen öppnar upp för blir långtgående. Regeringen anför att undantag från förslaget till förbud kan införas, men resonerar inte på något sätt kring hur omfattande dessa undantag ska vara. Regeringen menar att ”alla former av bottentrålning inte har samma effekter”, vilket vi instämmer i, men resonerar sedan inte kring vilka dessa effekter är och vilka effekter som är rimliga att tillåta inom ramen för det nya förbudet, givet att det övergripande syftet måste vara att säkra de marina ekosystemens integritet. Även den så kallade kostertrålen, som brukar lyftas fram som ett positivt exempel på mer skonsam trålning, utgör fortfarande en typ av bottentrålning och har negativa effekter för bottenarnas ekosystem. Regeringen varken ger någon riktning till myndigheterna att arbeta efter här eller begär mer underlag för att kunna precisera hur syftet med förbudet ska kunna uppnås. Miljöpartiet anser att undantag strikt ska begränsas till enstaka fall grundade i vetenskapliga belägg för att inte äventyra ekosystemens integritet samt bevarandemål, sätta utifrån en ekosystemansats.

Bevarandemålen för skyddade områden återspeglar inte det kritiska läget för havsmiljön

Tyvärr är bevarandemålen som de marina skyddade områdena utgår från – dvs. de livsmiljöer och/eller arter som avses att skyddas i de olika skyddade områdena – i alltför stor utsträckning för svaga, för vagt formulerade eller inte uppdaterade i närtid. Bevarandemålen återspeglar därför i stor utsträckning inte det kritiska läget för havsmiljön. Om inte bevarandemålen uppdateras i närtid – vilket det är stor risk att de inte

gör – riskerar regeringens förslag därför att leda till att adekvata åtgärder inte vidtas, och inte blir tillräckligt omfattande. Miljöpartiet anser därför att bevarandemålen måste ses över i närtid och utgå från en ekosystemansats, och att undantag från den nya bestämmelsen i nuläget inte ska utgå från områdenas bevarandemål.

Stort behov av ett bredare förbud mot destruktiva fiskemetoder

Regeringen har valt att begränsa förbudet till redskap som släpas i botten. Men även andra fiskemetoder är i behov av reglering. Miljöpartiet instämmer därför i synpunkterna från Sveriges lantbruksuniversitet, som anför att det skulle vara mer ändamålsenligt att helt ta bort hindret mot att meddela föreskrifter som avsevärt försvårar fisket. Vi utgår från att regeringen inkluderar ett sådant förslag i kommande proposition om en moderniserad fiskelag, och vid behov ger ett tilläggsdirektiv till arbetande utredning, särskilt med tanke på brådskan i genomförandet, att 30 procent av havsområden ska vara skyddade fram till 2030, varav en tredjedel strikt skyddade.

Beslut om undantag måste gå att granska och överklaga

Miljöpartiet motsätter sig att beslut om undantag ska läggas på föreskriftsnivå, vilket försvårar för allmänheten och miljö- och naturvårdens intressen att granska besluten samt även att överklaga dem. Eventuella undantag bör fattas i beslut som går att granska och överklaga.

Säkerställ tillräckliga resurser för Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har ett pågående arbete med att införa fiskeregleringar i marina skyddade områden. Dock har myndighetens resurser skurits ned rejält sedan denna regering tillträdde, vilket väcker många frågetecken kring myndighetens fortsatta arbete med regeringens förslag till förbud. Det kommer att krävas resurser för att genomföra den nya lagstiftningen, också med tanke på bristen på konkretion i regeringens proposition. Inget tyder på att myndigheten i dagsläget har tillräckligt med resurser för att snabbt kunna genomföra den nya lagstiftningen, om inte regeringen anslår mer pengar. Miljöpartiet anser att regeringen i propositionen tydligt måste klargöra att tillräckliga medel ska anslås till Havs- och vattenmyndigheten för att genomföra lagstiftningen.

Dessutom bör regeringen omgående uppdra myndigheten att utreda hur ett generellt förbud mot bottentrålning, även utanför marina skyddade områden, ska kunna införas. Det behövs också ett målmedvetet arbete med att utveckla förbättrade, selektiva fiskeredskap, och att se över vilka styrmedel och lagregleringar som är nödvändiga för en implementering av skonsamma fiskeredskap fullt ut.

Regeringen bör agera för skonsamma fiskeredskap inför EU:s Ocean Pact

Regeringen resonerar i propositionen kring det delade handlingsutrymme som Sverige å ena sidan har via nationell lagstiftning, och EU:s gemensamma kompetens på området, men det saknas en avsiktsförklaring från regeringens sida kring hur man avser att driva

dessas frågor inom EU. Tyvärr har inte regeringen visat någon vilja att med kraft driva frågorna på EU-nivå. Miljöpartiet anser att regeringen måste ta initiativ till ett förstärkt arbete för skonsamma fiskeredskap på EU-nivå. Regeringen bör både driva på för att EU:s handlingsplan om att skydda och återställa marina ekosystem implementeras fullt ut och ta tillfället att aktivt agera inför den Ocean Pact som kommissionen arbetar med just nu.

Emma Nohrén (MP)

Linus Lakso (MP)

Rebecka Le Moine (MP)

Katarina Luhr (MP)